

ئەركى پارىزەران لەبوارى پاراستنى مافى مروڤدا

پارىزەر / لاوان شىروان فهيزى
lawanfaizy@yahoo.com

زۆرن، جا چى لەرېڭاي پېناساندنى مافى مروڤ بيت بەخەلك، يا چاودىرىكردنى دەولەت بيت لەبوارى ريزگرتن لەمافهكانى مروڤ، ياخود يارمەتيدانى مافخوراوان بيت بۆ گەپاندنەوى مافهكانيان.^۲

بەندە بەپيى ئەزمونى خوى لەگەل دادگاكانى كوردستان لەم باوەرپەيه كهوا سيستمى دادوهرى لەكوردستان لە كهلاوهيهكى ياسايى دەچيىت كهوا لە هەموو لايەنيكهوه پيويستى بەنۆژەنكردنەوه و سواقدان هەيه، پارىزەرانى كوردستانيش لەپەنگدانەوهى ئەم زەلكاوه ياساييه لە لىپرسينەوه بەدوور نين، بەلكو دەتوانم بليىم بەئەنقەست كه مەترخەمن چونكه ئەركى خويان وهكو چاودىرى بەرژەوهندى گشتى تا پادەيهك فەرامۆش كردووه، مەگەر بەشيك لەپارىزەرانى ئازا و لەخۆ بوردوو نەبيىت كهوا پيويست بەناوهيئانان ناكات ئەوان خويان ناسراون.

كيشەى بەشى هەرە گەرەى هاوولاتييانى كوردستان، بەتاييهتى چينى هەزار، هەتا ئەگەر ئاگادارى مافهكانيشان بن، گەيشتن بە دادگا، چونكه لەوانەيه پرۆسەيهكى وا خەرجيهكى زۆرى لى بكوويتهوه. جا ئەركى پارىزەرى كورد لىرەوه

كۆمەلگايهكى بەمەدەنيكراو كۆمەلگايهكه كه رامەتى مروڤى تيا پارىزراوه، ياسا تيايدا سەرورە، ياساكهش سەرچاوهكهى ويستى ئازادى گەله، كۆمەلگايهكى ئازادو ديموكراته، گەل خوى لەپيناوى خويىدا حوكمى خوى دەكات، دادپەرورەى يەكيكه لە كۆلەگە سەرەكويهكانى.

بيىگومان كۆمەلگايهكى لەمجۆرەش هيچ كاتيىك خۆرسك و ديمى نيه بەلكو پيويستى بەكار و ماندوبوونيىكى بى وچان و لەخۆبوردوانەيه، تاكو پيىدەگات، ئەگەر پيويستيشى بەقوربانى زۆر لەوه گەرەترىش نەبيىت.

كۆمەلگايى كوردستانيش لەدەرئەنجامى ئەو كەشو هەوا و ميژوووه وشكهى پيايدا تيپەريوه، تازە وا خەريكه لەژيىر پنجەوه گولى كۆمەلگايهكى بەمەدەنى بۆ دەكات، بۆيه لە قوناغى ئيستا و داهاوتوى دريژيش پيويستى بەچاودىرى چرو تاييهت هەيه بەتاييهتى لەبوارى ياساييهوه، چونكه كۆمەلگا لەرېڭاي چەسپاندنى سەرورەى ياساوه پيىدەگات، بەشيويهكى تاييهتيش ئەو بوارەى ياسا، كهوا پەيوەندى بەپاراستنى مافى مروڤهوه هەيه. ئەم ئەركەش پيش هەموو كەسيىك دەكهويته ئەستوى پارىزەرانەوه، چونكه ئەوان جگە لەوهى شارەزاي ياسان، لەپەيوەندى پۆژانەشن لەگەل هاوولاتييان و دەسەلاتهكانى دەولەت، بەتاييهتى دەسەلاتى دادوهرى و جييه جيىكردن.^۱

بۆ پاپەپاندنى ئەم ئەركەش ئامراز لەدەست پارىزەران

زۆری پارێزهرانی كوردستان ههیه، و پێژهیهکی بهرچاویشیان به کاری له م جوړه ههلساون، به لام له شیهوی پرۆگرامیکی راگهیهنراو نه بووه، بۆیه داوه تنامه یهك ئاراسته ی سه ندیكای پارێزهرانی كوردستان و هه موو پارێزهره به پێزه كانی كوردستان دهكهن، له پێگای ههنگاوی له م جوړه پووخساری كوردستان له سه ر ئاستی نیوده ولته تی جوانتر بکه ن، له پیناوی پاراستنی كه راهه تی مرۆف و دابینکردنی دادپهروه ری بۆ هه موو كه سیک به بی جیاوازی .

په راویزه كان

۱. بۆ زانیاری زیاتر له سه ر ئه ركه كانی پارێزه ر له بواری مافی مرۆفدا تکیا به سه ردانى مالىپه ری سه ندیكای پارێزه رانی ئه مه ریکى بکه له :

www.ababnet.org/cpr/mrpc.pdf

۲. سه ندیكای پارێزه رانی به ریتانی له مالىپه په كه ی خۆیدا زیاتر تیشك ده خاته سه ر په یوه ندى نیوان پارێزه ر و مافی مرۆف www.sihrg.org

۳. بۆ شاره زایی زیاتر له سه ر ئه م سیسته مه تکیا به سه ردانى ئه م مالىپه ره بکه

www.publicinterestlawyers.co.uk

۴. بۆ ئاشنا بوون به م ریکخواه تکیا به سه ردانى ئه م لینه که بکه www.undp.org/legalempowerment/faq

دهست پیندهكات ببیته دالده ی خه لکی هه ژار بۆ گه راندنه وه ی مافی خوراویان به بی هیچ به رامبه ریک. ئه م سیسته مه ش له هه موو جیهاندا په یه ره و ده کریت که وا ناسراوه به *pro bono publico* واته پر نسیپی به خشی نی خزمه ت له پیناوی به رژه وه ندى گشتی ۳۰ خزمه ت به خشین هه رده م به مانای ئه وه نایه ت که وا پارێزه ر خزمه ته که ی به بی به رامبه ر پێشکه ش بکات، به لکو به مانای ئه وه ش دیت که وا پارێزه ر راسته وخۆ پادا شته که ی خۆی له داواکار وه رنه گریت، به لکو له سه رچاوه یه کی تر وه کو بودجه یه کی گشتی یا پیکخواویکی نیوده وله تی .

هه ر بۆ نمونه ریکخواوی نه ته وه یه کگرتوه کان بۆ پرۆگرامی گه شه کردن UNDP، کۆمیسییۆنیکی تایبه تی دامه زرانده وه به ناوی COMMISSION ON LEGAL EMPOWERMENT OF THE POOR واته کۆمیسییۆنی پالپشتیکردنی یاسایی له هه ژاران، بۆ یارمه تیدانی ئه و پارێزه رانه ی که وا کاری پیرۆزی خۆبه خشی یاسایی ده که ن.

کۆمیسییۆنه که له لایه ن خانمی مادلین ئۆلبرایت، وه زیری ده ره وه ی پێشوی ئه مریکا سه رکر دایه تی ده کریت، و یه کیک له ئه رکه سه ره کییه کانی ئه وه یه که وا پارێزگاری کردنی یاسایی ته نها قه لغانیک نه بیته به ده ست خاوه ن هیز و ده سترپۆشیتوان، به لکو ببیته مافیکی دابینکراو بۆ هه موو هاوولاتیان.

بۆیه پێشنیار ده که م که وا سه ندیكای پارێزه ران، کۆمیتیه یه کی تایبه ت پیک به یینیت بۆ داکوکیکردن له مافی مرۆف له کوردستاندا و پێشکه شکردنی یارمه تی یاسایی به و هاوولاتیانیه ی پێویستیان پێی هه یه، یاخود پارێزه ران خۆیان بۆچی هه تا زووه ده ست ناکه ن به به خشی نی به شیک له کاتی خۆیان بۆ بۆ پالپشتی کردنی هاوولاتیانی که مده راهه ت و په راویزکراو له کۆمه لگای کوردستانیدا؟

له م باوه رهم که وا ئاماده گی له م جوړه لای زۆربه ی هه ره